

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XIII.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v četrtek, dne 7. avgusta 1930.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 91.

Otoki konjunktore.

Svetovni gospodarski položaj se je v zadnjem času, kakor vemo, nadalje poslabšal, v večini dežel se konjunktorni padec nadaljuje in se trenutno ne more reči, kdaj se bo v teh deželah ta padec ustavil. Berlinski zavod za konjunktorno raziskovanje pravi, da se zaenkrat ne more računati s temeljitim izboljšanjem prodajnih razmer na svetovnem trgu. Tem večjo pozornost zaslužijo zato one redke dežele, ki jim je bil vsled katerihkoli posebnih vplivov prizanešen doslej svetovnogospodarski depresijski val. Teh dežel je samo sedem: v Evropi tri skandinavske dežele Švedska, Norveška in Danska, dalje Francija in Irska, od prekomorskih dežel Chile in Nova Zelandija.

Vzroki tega posebnega razvoja so raznovrstni. Deloma so cene izvoznih predmetov manj padle kot cene uvoznega blaga, nakupna moč domačega trga je narasla. To velja sedaj zlasti za eksportne dežele živinorejskih produktov: za Dansko, Irsko in Novo Zelandijo. Glavni produkti teh dežel dobijo še zmeraj trgov, ki so zanje sprejemljivi; močni padec cen krmilnih sredstev je znižal produkcijske stroške. V Franciji, Švedski, Norveški in Chile so doslej močne strukturne vzgonske sile zvišale odporno moč gospodarstva. Položaj teh sedmih dežel, ki so bile doslej kot otoki ugodne konjunktore še obvarovane pred svetovnogospodarskim nazadovanjem, je razviden iz sledečega pregleda:

Francija. Industrijska produkcija v zadnjih mesecih ne narašča več, a tudi padanja doslej skoraj ni opaziti. Stavbno delovanje je slejkoprej živahno. Neko gotovo poslabšanje se je opazilo v zadnjem času v plavžarski industriji, dočim je položaj industrije strojev in orodja ter položaj kemične industrije še dober. Avtomobilna industrija kljub naraščajoči produkciji ni popolnoma zadovoljna. V tekstilni industriji se more ugotoviti majhno sezijško poživljenje. Uvoz industrijskih surovin je po kvantiteti znatno večji od lanskega. Uvoz fabrikatov je v maju prvič po lanski jeseni padel, izvoz fabrikatov pada od marca dalje. Prizadeti so pri tem zlasti luksuzne industrije, pa ni bilo doslej še nobenih posebnih posledic za splošno konjunkturo. Blagovni promet na železnicah je večji kot je bil lani. Padec veletržnih cen se nadaljuje. Pocenitev obrestnih mer traja naprej.

Irska država. Irsko gospodarstvo se je vzdržalo v zadnjih mesecih vobče na visoki stopnji, deloma se je celo še nadalje izboljšalo. To je v prvi vrsti posledica zvišane nakupne moči poljedelstva. Cene za živalskogospodarske produkte so se bolje držale kot močno padajoče cene za krmila. Najvažnejše izvozno blago irskega poljedelstva, živa živina, je celo v ceni poskočilo. Skupna zaposlenost industrije dobi močno oporo v napredujoči elektrifikaciji, ki se je pričela po izgotovitvi večelektarne ob reki Shannon.

Danska. Razmah se nadaljuje, čeprav v nekoliko počasnejšem tempu. Položaj živalskega gospodarstva je kljub precejšnjemu padcu v cenah razmeroma ugoden; kvantitativna prodaja je večja kot je bila lani. Cena surovega masla je v zadnjem času

zopet narasla. Izgledi letine so ugodni, pridelek sena je bil obilen. Industrija je slejkoprej dobro zaposlena, poslabšanje se javlja le v posameznih slučajih.

Norveška. Dvig gospodarstva se nadaljuje, čeprav tudi tukaj nekoliko počasneje. Dobro zaposlena je industrija celuloze in papirja, dalje elektrometalurški in elektrokemični industrija, razen aluminija. Kapaciteta ladjedelnic je polno izrabljena. Kupčija industrij za domači trg se je izboljšala. V železo predelujoči industriji se je dvig produkcije nadaljeval v ojačeni izmeri. Ustanovitveno delovanje v lovu na kite se nadaljuje, donos lova na kite je večji od lanskega, ribolov je izdaten. Brezposelnost je dosegla novo globinsko točko. Promet zunanje trgovine je večji kot je bil lani; zlasti je narasel uvoz strojev in kovinskega blaga, tekstilij in gospodinjskih predmetov. Kreditna varnost se je proti lanskemu letu izboljšala.

Švedska. Mir v začetku leta se je umaknil novemu gibanju navzgor. Industrijska produkcija je bila v zadnjem času za 6 odstotkov večja kot lani. Posebno visoka je produkcija rudarstva ter industrije papirja, papirjevine (razen sulfatne celuloze), elektrike, strojev in aparatov. Le v železni industriji so se izkazale omejitve kot potrebne. Brezposelnost je dosegla najnižjo točko po letu 1920.

Tako nam nudijo vse tri skandinavske države prav ugodno sliko.

Chile. Po dveletnem dviganju se drži čilensko gospodarstvo danes še zmeraj na ugodni stopnji, a se ne more učinkom svetovne depresije nič več izogibatj v dosedanji meri. Kreditni položaj se je naraščujoče napel. Produkcijo solitra in bakra so omejili. Poljedelstvo dobi za svoj obilni pridelek le nezadostne prodajne možnosti. V srednjem pasu dežele, ki je za uvozno trgovino najbolj važen, je pa kupčijski promet vobče še zadovoljiv, ker je zlasti potom posojilnih sredstev zasigurana izvedba velikega programa javnih del, gradb itd. doslej zabranila zastoj poslovnega delovanja. Uvoz se drži na visoki stopnji; zlasti so prodajni izgledi za marsikakšno produkcijsko blago še nadalje ugodni (gradbeni material, železo, jeklo, stroji, vozovi).

Nova Zelandija. Novozelandsko gospodarstvo se je obdržalo na dosedanjem visokem stališču. Brezposelnost je manjša kot je bila lani. Posebno dobro zaposlene so bile z živinorejo spojene industrije. Stavbno delovanje v mestih je živahno. Kreditna varnost se je izboljšala. Živahna poslovna delavnost je dovedla do napetosti na denarnem trgu in do zvišanja obrestne mere od 6 od pol na 7 odstotkov.

TARIFNE UGODNOSTI ZA POSUŠENO MESO.

Generalna direkcija državnih železnic je dovolila tarifne ugodnosti za transport posušenega in osoljenega mesa, klobas itd. od Petrinje, Maribora, Jagodine in Banatskega Karlovca do vseh obmejnih postaj, a le tedaj, če se glasi vozni list na kakšno inozemsko postajo. — Ugodnosti za meso in zaklano živino so razširjene na slanino, svinjsko mast, loj in čreva; ugodnosti veljajo od vseh postaj do vseh obmejnih postaj in rečnih pristanišč.

Izvoz keramičnih produktov v Grčijo.

Pevpraševanja stalno naraščajo. — Jugoslavija kot dobaviteljica opeke na prvem mestu.

Že tekom leta 1929. se je v primeri z letom 1928. povečal uvoz keramičnih produktov za stavbe (predvsem opeke) v Grčijo za 7 milijonov drahem. Jugoslavija je prednjačila pred vsemi dobaviteljicami ter je prodala Grčiji za preko 13 milijonov drahem keramičnega blaga ter tako prekosila Nemčijo, Francijo in Anglijo.

Kar se tiče ostalih keramičnih produktov, prednjači Nemčija. Izdelkov iz porcelana se je lani izvozilo v Grčijo za 16 milijonov drahem, od tega

odpade na Nemčijo nič manj kot 9 in pol milijona.

Stekla se je uvozilo za 11 milijonov drahem, na Belgijo kot prvo dobaviteljico odpade več kot 9 milijonov drahem.

Čeravno se domača industrija steklenic razvija, je vendar uvoz steklenic v Grčijo porastel in sicer za 1235 ton, od tega je dobavila Nemčija 604 in Češkoslovaška 289 ton. V zadnjem času napreduje zelo Češka, ker nudi ugodnejše pogoje kot Nemčija.

Izprememba taksnega zakona v Grčiji.

Kraljevski generalni konzulat v Solunu opozarja vse gospodarske kroge, ki imajo poslovne stike z Grčijo, da so stopile dne 1. avgusta t. l. v Grčiji v veljavo izdatne izpremembe taksnega zakona. Določila, ki prihajajo za naše gospodarske kroge v poštev, so sledeča:

Po dosedanjem taksnem zakonu privatne osebe niso bile dolžne kolkovati medsebojne pismene pogodbe, razen če se je hotelo pogodbi izdejavovati dokazno moč. V tem primeru se je pogodba pri sodišču naknadno kolkovala. Dva trgovca n. pr. sta z izmeno pisem potrdila med njima dogovorjeno pogodbo za sklenjeno. Ta pisma se niso kolkovala, dokler se niso v slučaju spora predložila sodišču kot dokazni material. V tem primeru so se pisma naknadno kolkovala. Izjemo so tvorile samo dedne pogodbe in pogodbe o prenosu nepremičnin. Te pogodbe so se smatrale za veljavne samo, ako so jih sestavili notarji in so bile pravilno kolkovane. Ker pogodbe te vrste niso tako pogoste, se je v praksi kolkoval samo neznaten del privatnih pravnih pogodb, dočim so bile vse ostale pogodbe nekolkovane.

Z novim zakonom o taksah pa se je to določilo izpremenilo in od dne

1. avgusta t. l. dalje mora biti v Grčiji kolkovana vsaka pismena pogodba med privatnimi osebami, neglede na to, ali se porablja kot dokazno sredstvo pri sodišču ali ne. Ako pogodba ni kolkovana, določa zakon, da to ne vpliva samo na veljavnost pogodbe kot dokazno sredstvo, temveč ima za posledico tudi globo, ki zadene tako izdajatelja kot prejemnika pogodbe. Hišni posestnik in najemnik napravita na primer pogodbo za eno leto in za določeno ceno. Ako ta pogodba ni kolkovana, se ne upošteva dokazna moč pogodbe in oba pogodnika zapadeta poleg tega tudi kazni, ki znaša 10kratni iznos redne takse. Listine, ki se pri sestavljanju niso kolkovale, se morejo proti plačilu dvojne kazni naknadno kolkovati, če se prostovoljno prijavijo v roku 3 mesecev, odnosno proti plačilu trikratne redne kazni, če se prijavijo tekom enega leta. Listine, ki so že v prometu, se morajo po novem zakonu naknadno kolkovati v roku 3 mesecev proti plačilu redne takse. Kar se tiče kontrole za izvršitev zakona, so davčne uprave upravičene, da morejo vsak čas izvršiti kontrolo v obratvališčih trgovin in privatnih naprav in pobrati kazni za kršitev zakona.

TUJSKI PROMET JUGOSLAVIJE V LETU 1929.

Zbrani podatki o tujskem prometu v preteklem letu sicer še niso popolni, a slika je vendarle že precej jasna. Iz Črne gore sploh ni nobenih podatkov, oni iz Srbije, Bosne in Vojvodine pa niso popolnoma zanesljivi. Severni del našega Primorja je obiskalo v preteklem letu skoraj 50.000 tujcev, med njimi 22.000 iz Jugoslavije, 17.500 Nemcev in Avstrijcev, nad 6000 Čehoslovakov, 1500 Poljakov itd. Srednje Primorje izkazuje 41.500 posetnikov; samo v Split jih je prišlo nad 34.000. Tudi tu so dali glavni inozemski kontingent Nemci in Avstrijci. Južno Primorje je štelu skoraj 45.000 obiskovalcev, med njimi Dubrovnik sam nad 37.000; tu opazimo tudi ca. 1000 Angležev. V Slovenijo je prišlo 54.000 gostov; 36.500 jih je bilo iz Jugoslavije, 5500 je bilo Nemcev, nad 400 Avstrijcev, nad 2500 Čehoslovakov, 2000 Ogrov itd. Hrvaško je obiskalo okoli 37.000 gostov; 27.000 jih je bilo iz Jugoslavije, med inozemci so bili Avstrijci s skoraj 3000 na prvem mestu. Sarajevo, Jajce in bosanska kopališča je obiskalo ca. 13.000 gostov, večinoma domačih.

DRŽAVNE TOVARNE OLIVNEGA OLJA V JUGOSLAVIJI.

Iz Beograda poročajo, da razmotriva vlada zgradbo dveh državnih tovarn za izdelovanje olivnega olja. Eno bi zgradila v Makarski, drugo pri Dubrovniku. Hočejo s tem preprečiti špekulacijo z dalmatinskimi oljivami. Tako gre tudi v Dalmaciji polagoma naprej.

TOVARNA ŠIP V JUGOSLAVIJI.

Beremo, da se bo ustanovila v Jugoslaviji mehanična tovarna za izdelovanje okenskega stekla, in sicer ob sodelovanju ene največjih francoskih družb, Manufacture de glas et produits de Saint Gobin, Cheny et Cire. Ta francoska družba ima skoraj v vseh evropskih državah lastne tovarne. Pri trgovskem ministertvu bodo te dni vložena v odobrenje pravila nove družbe. Tovarna bo oskrbovala vso domačo potrebo na strojnem steklu za okna ter bo tako pripomogla k izboljšanju trgovske bilance; za tovrstno steklo smo plačali namreč doslej inozemstvu lepe vsote. Surovin za izdelovanje okenskega stekla imamo v Jugoslaviji v zadostni izmeri. O kraju, kjer bodo novo tovarno zgradili, pa nič ne beremo.

